

Zienswijze Ontwerp Visie Energie en Ruimte Steenbergen

Aanleiding

- 1) Op 13 april jl. is het ontwerp van de herziene Visie Energie en Ruimte Steenbergen ter inzage gelegd. Solarfields en Odura, beide maatschappelijk betrokken ontwikkelaars van zonne-energie, trekken gezamenlijk op bij de ontwikkeling van het (beoogde) zonnepark Westlandse Polder. Het plangebied betreft een agrarisch perceel langs de A4, ter hoogte van het kassengebied Westland. De herijkte visie biedt geen ruimte aan zonneparken op landbouwgrond, behoudens zeer specifieke uitzonderingen, waardoor het project Westlandse Polder buiten het beleid valt. Dat de ontwikkeling van het zonnepark Westlandse Polder daarom niet voortgezet zou kunnen worden, beschouwen wij als een gemiste kans. Het project levert immers een bijdrage aan twee belangrijke opgaven in de gemeente Steenbergen, namelijk de realisatie van het Natuur Netwerk Brabant (NNB) en de transitie naar hernieuwbare energie, op een zeer geschikte locatie. Om die reden dienen wij voorliggende zienswijze in, waarin wij de gemeente verzoeken om in het definitieve beleid via een categorale of specifieke uitzondering ruimte te bieden aan het zonnepark Westlandse Polder.

Project Westlandse Polder

- 2) Twee landbouwpercelen die een verbinding vormen tussen de natuurgebieden Oudlands Laag en Halsters laag zijn al sinds lange tijd aangewezen als natuurontwikkelopgave-gebied (zie **figuur 1**). Zowel het Rijk, Provincie, Waterschap en de gemeente, ziet deze landbouwgronden heel graag tot natuur worden omgevormd, vanwege de grote waarde van de percelen voor de realisatie van het Natuur Netwerk Brabant. Het langgerekte perceel is daarbij een beoogde ecologische verbindingszone (EVZ).

Figuur 1. Landbouwpercelen met natuuropgaven

- 3) Ondanks herhaaldelijke pogingen is het de natuurorganisaties niet gelukt om de landbouwpercelen naar natuur om te vormen omdat de grondeigenaar onvoldoende (financiële) compensatie kon worden geboden. Een aantal jaar geleden is zonneparkontwikkelaar Odura daarom benaderd door de Werkenheid Natuur Netwerk

Brabant (NNB) om mee te denken over het idee om de natuuropgave alsnog te realiseren door de plaatsing van een tijdelijk zonnepark op de percelen, waarbij een deel van de opbrengsten benut wordt voor (financiële) compensatie van de grondeigenaar. Na ontmanteling van het zonnepark zouden de percelen omgezet worden in permanente natuur.

- 4) Bij dit natuurcompensatieplan is later het project Waterhoefke van ontwikkelaar IB Vogt NL (inmiddels overgenomen door zonneparkontwikkelaar Solarfields) aangehaakt. Bij dit zonproject, eveneens gelegen in het Oudland, zou ook een gedeelte van de opbrengsten worden afgestaan om de naturomzetting langs de Oudlandsche Watergang te financieren.
- 5) Beide projecten zijn in de Visie Energie en Ruimte (versie 18-03-2020) aangewezen als onderzoekslocatie voor de opwek van zonne-energie. Vanwege de landschappelijke waarde van het Oudland waren dit (achteraf gezien) echter geen logische locaties voor zonnevelden. Omwonenden en overige betrokkenen verzetten zich dan ook tegen de komst van deze zonnevelden in het Oudland.
- 6) Solarfields en Odura hebben daarom de handen ineengeslagen en hebben een geschiktere, alternatieve locatie gevonden voor de zonnevelden in het Oudland: aan de westzijde langs de A4, ter hoogte van het kassengebied Westland (zie **figuur 2**, zonnepark “Westlandse polder”). Het plangebied beslaat in totaal 21,5 hectare. Door de ligging naast de A4 en het kassengebied, gedeeltelijk langs een geluidswal, is de ruimtelijke impact van een zonneveld op deze locatie minimaal. De insteek blijft hetzelfde: een deel van de opbrengsten van het zonneveld wordt gebruikt om de gewenste naturomzetting langs de Oudlandsche Watergang te realiseren. Het Natuur Netwerk Brabant wordt daarmee versterkt, zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de landschappelijke waarden van het Oudland.

Figuur 2: plangebied zonnepark “Westlandse Polder”

Ontwerp Visie Energie en Ruimte

- 7) Op 13 april jl. is het ontwerp van de herziene Visie Energie en Ruimte ter inzage gelegd. Eén van de voorgenomen wijzigingen betreft het schrappen van trede 4b in de zonneladder. Deze wijziging houdt in dat de gemeente niet langer medewerking wilt verlenen aan zonnevelden op landbouwgrond met een duidelijke meerwaarde voor ecologie, natuur, groenstructuren

etc. Deze trede bood ruimte aan initiatieven die nabij ecologische verbindingzones (EVZ) lagen en voor een versterking van de EVZ zorgden. Vanwege hun ligging nabij of langs ecologische verbindingzones, lagen deze initiatieven op landschappelijk en/of ecologische gevoelige plekken, waardoor de (beoogde) zonnevelden grote ruimtelijke en maatschappelijke impact meebrachten. De aankondiging van deze zonnevelden leidde tot onrust en weerstand van omwonenden en overige belanghebbenden, met als gevolg dat deze projecten uiteindelijk niet door zijn gegaan. Het doel van trede 4b was onzes inziens echter zeer goed verdedigbaar, namelijk dat de komst van zonneparken voor een versterking van het (natuur)landschap zou zorgen. In praktijk leek deze trede echter juist het tegenovergestelde effect te sorteren, namelijk de verstoring van het (natuur)landschap in Steenbergen.

- 8) Solarfields en Odura hebben er dan ook begrip voor dat de gemeente Steenbergen voornemens is om de voormalige trede 4b te schrappen uit de Visie Energie en Ruimte. De gemeente Steenbergen heeft echter nog een restopgave van circa 34 hectare aan zonnevelden, die zich moeilijk laat invullen als landbouwgrond vrijwel geheel wordt ontzien. Solarfields en Odura willen daarom graag een alternatief voorstellen voor de huidige trede 4b van de Visie Energie en Ruimte. In plaats van een uitzondering voor landbouwgrond langs ecologische verbindingzones, pleiten wij voor een categorale uitzondering voor landbouwgrond langs de snelweg (A4). Zonnevelden langs snelwegen hebben namelijk een zeer beperkte ruimtelijke impact, omdat de wegen reeds een kunstmatige barrière vormen in het landschap. Bovendien is de maatschappelijke impact van zonnevelden op deze locaties minimaal, vanwege het beperkt aantal (of op veel locaties: het gebrek aan) direct omwonenden. Vanwege de ligging langs snelwegen – en daarmee gepaarde geluidsoverlast en landschapsvervuiling – geldt hier een lagere omgevingskwaliteit. Veel gemeenten in Nederland wijzen stroken langs A-wegen om deze redenen dan ook aan als voorkeurszoekgebied voor zonnevelden.
- 9) Binnen deze categorale uitzondering kan ruimte worden gehouden voor maatwerk, door toevoeging van de eis dat het zonnepark geen (onevenredige) afbreuk mag doen aan de openheid van het landschap. Zo wordt geborgd dat op locaties langs de snelweg waar de gemeente de zichtlijnen over het landschap wenst vrij te houden, geen zonnevelden geplaatst kunnen worden. Door de uitzondering in te perken op basis van het criterium ‘openheid’, wordt de gebiedskwaliteit die de gemeente beoogd te beschermen (behoud openheid landschap) in stand gehouden.
- 10) Bovendien kan in deze categorie alsnog de koppeling gemaakt worden met een verbetering voor natuur, ecologie, groenstructuur etc. Zo zou de voorwaarde kunnen gelden dat de komst van een zonnepark langs de A4 gepaard moet gaan met een ecologische en/of landschappelijke verbetering elders. Het mes snijdt dan aan twee kanten: zonnevelden worden gerealiseerd op locaties waar de ruimtelijke impact minimaal is, terwijl elders een bijdrage wordt geleverd aan ecologische en/of landschappelijke opgaven in gebieden waar dat nodig is. Het doel van de voormalige trede 4b wordt dan bereikt, te weten: meerwaardecreatie voor natuur, ecologie, groenstructuur etc., zonder dat afbreuk wordt gedaan aan waardevol (natuur)landschap.
- 11) Mocht de gemeente Steenbergen voorgenoemde categorale uitzondering niet willen overnemen in haar beleid, dan vragen wij u om een specifieke uitzondering op te nemen voor het zonnepark Westlandse Polder. Uit het beleid volgt namelijk dat landbouwgrond wordt

uitgesloten voor de komst van zonneparken om de openheid van het landschap te behouden. Deze reden gaat niet op voor het project Westlandse Polder (zie volgend punt).

- 12) Vanwege de aanwezigheid van de A4, een windturbine en het grootschalige kassengebied Westland, is de openheid van het landschap rondom het plangebied reeds verstoord. Bovendien wordt een groot deel van het plangebied vanuit de snelweg aan het zicht onttrokken door een hoge geluidswal (zie **figuur 3**). Daarnaast ligt het plangebied (ruim) lager dan de A4, waardoor de panelen onder ooghoogte geplaatst kunnen worden. Onder deze omstandigheden is de invloed op de landschappelijke openheid zeer beperkt.

Figuur 3. geluidwal langs A4 en plangebied zonnepark Westlandse polder

- 13) Daarnaast zorg het project over verschillende assen voor maatschappelijke meerwaarde, namelijk:
- Natuurontwikkeling in het Oudland, bv. ter plaatse van de natuurontwikkelopgavegebieden waarmee de natuurgebieden Oudlands Laag en Halsters Laag eindelijk met elkaar worden verbonden en voor een goed natuurbeheer essentiële stukken aan de natuur worden toegevoegd.
 - Lokale productie van duurzame energie: ongeveer 25.000.000 kWh/jaar, vergelijkbaar met 8500 huishoudens of 2 moderne grote windmolens op land.
 - Groei van lokale economie door betrekken van lokale partijen bij de ontwikkeling, realisatie en exploitatie (inclusief onderhoud, beheer en groenvoorziening, deels door mensen met afstand tot de arbeidsmarkt).
 - Verdere versterking van de landschappelijke kwaliteit van het Oudland.
 - Vergroten van betrokkenheid van burgers en bedrijven bij de energietransitie door participatiemogelijkheden, informatieborden, voorlichting en website.
 - Afdracht van ongeveer 6.000 euro per jaar aan een lokaal omgevingsfonds, bijvoorbeeld in te zetten voor verdere versterking van natuur en recreatie in de directe omgeving, of voor het actuele burgerinitiatief 'Stichting Energietransitie Steenberg' in oprichting, dat zich inzet voor verduurzaming van het energieverbruik van de inwoners van de gemeente door middel van actieve voorlichting, energiecoaches e.d.

- g. CO2-reductie van ongeveer 14.000.000 kg per jaar.
- h. Meerwaarde voor de natuur ter plaatse van het zonneveld langs de A4 (door inheemse struweelhagen voor de landschappelijke inpassing, bloem- en kruidenrijk grasland tussen en onder de zonnepanelen, 25 jaar geen gewasbeschermingsmiddelen & geen bemesting & geen grondwateronttrekking, extensief beheer door schapenbegrazing, vergroting biodiversiteit en monitoring ontwikkeling natuurwaarden).
- i. Kansen voor verdere verduurzaming van het energieverbruik van het naastgelegen kassencomplex (de inzet van aardgasgestookte warmtekrachtinstallaties door de glastuinders wordt binnen enkele jaren naar verwachting drastisch verminderd waardoor er veel ruimte en behoefte ontstaat bij de glastuinders voor lokaal opgewekte duurzame elektriciteit).

14) Samenvattend, vragen wij de gemeente Steenbergen om in het herziene beleid ruimte te bieden aan het project Westlandse Polder. Dit zou vorm kunnen krijgen door een categorale uitzondering te maken voor zonnenvelden op agrarische percelen langs de A4, gekoppeld aan de eis dat geen (onevenredige) afbreuk wordt gedaan aan de openheid van het landschap en dat elders ecologische en/of landschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd. Ook zou een specifieke uitzondering opgenomen kunnen worden voor het project Westlandse Polder, vanwege haar bijzondere ligging. Beide paden zijn onzes inziens goed ruimtelijk te onderbouwen.

Contactpersonen namens de initiatiefnemers:

Matthijs Bent (Solarfields)

T: 06 2814 0912

E: m.bent@solarfields.nl

Michel Suijkerbuijk (Odura)

T: 06 2953 4305

E: michel.suijkerbuijk@odura.nl